

І. О. Лукашова
О. М. Головащенко

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК **ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

навчально-практичний посібник

2-ге видання, стереотипне

Видавництво ПП "Магнолія 2006"

Львів 2025

УДК 657:339.9(075)

Л 84

Відтворенн цієї книги або будь-якої її частини заборонено без письмової згоди видавництва. Будь-які спроби порушення авторських прав будуть переслідуватися у судовому порядку.

Гриф надано Міністерством освіти і науки України

Рецензенти:

М. Г. Білопольський – доктор економічних наук, професор завідувач кафедри бухгалтерського обліку та аудиту Маріупольського гірського інституту, віце-президент академії економічних наук України;

В. А. Гавриленко – доктор економічних наук, професор завідувач кафедри бухгалтерського обліку і аудиту Донецького національного технічного університету;

І. П. Житна – доктор економічних наук, професор завідувачка кафедри обліку і аналізу господарської діяльності Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

Лукашова І. О., Головащенко О. М.

Бухгалтерський облік зовнішньоекономічної діяльності: Навчальний посібник. – 2-ге видання, стереотипне – Львів: Магнолія 2006, 2025. – 284 с.

ISBN 978-966-2025-63-7

Навчальний посібник «Бухгалтерський облік зовнішньоекономічної діяльності» відображає специфіку зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів підприємництва. У посібнику розглядається купівля-продаж товарів (робіт, послуг) за іноземну валюту, порядок розрахунків з державними і не державними установами, укладання й підписання зовнішньоекономічних договорів (контрактів). Матеріал надано у вигляді змістових модулів та тем.

Навчальний посібник відповідає структурі та змісту програми курсу «Облік зовнішньоекономічної діяльності» та призначений для студентів спеціальностей «Облік і аудит», «Фінанси» та «Міжнародна економіка» усіх форм навчання. Може бути використано слухачами факультету післядипломної освіти та фахівцями з економіки й менеджменту.

УДК 657:339.9(075)

Л 84

ISBN 966-7634-89-2

©Лукашова І. О., Головащенко О. М., 2025

©«Магнолія 2006», 2025

Зміст

Передмова	7
Змістовий модуль № 1	
Теоретичні засади зовнішньоекономічної діяльності та організація обліку	9
Тема 1. Предмет, завдання, зміст дисципліни та організація обліку	10
1.1. Сутність, види та суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.....	10
1.2. Правові аспекти регулювання зовнішньоекономічної діяльності.....	11
1.3. Оцінка валютних коштів і операцій у поточному обліку.....	15
1.4. Предмет, об'єкти, завдання й особливості організації бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності.....	21
<i>Питання для самоконтролю знань за темою 1</i>	25
Контрольна частина	
<i>Тестовий контроль знань за темою 1</i>	26
Тема 2. Зовнішньоекономічні контракти й особливості відображення інформації в системі бухгалтерського обліку	29
2.1. Зміст і структура зовнішньоекономічного договору (контракту) та його значення в урегулюванні взаємних зобов'язань.....	29
2.2. Порядок реєстрації зовнішньоекономічних договорів (контрактів).....	32
2.3 Використання міжнародних правил «ІНКОТЕРМС» за зовнішньоекономічними договорами (контрактами).....	33
2.4. Особливості відображення інформації зі зовнішньоекономічних договорів у системі бухгалтерського обліку.....	36
<i>Питання для самоконтролю знань за темою 2</i>	40
Контрольна частина	
<i>Тестовий контроль знань за темою 2</i>	41
Тема 3. Облік операцій з іноземною валютою	43
3.1. Поняття про валютні кошти та операції з ними.....	43
3.2. Порядок та облік операцій з іноземною валютою на рахунках у банках.....	44
3.3. Порядок та облік операцій з купівлі й продажу іноземної валюти.....	47

<i>Питання для самоконтролю знань за темою 3</i>	52
<i>Практичне заняття за темою 3</i>	53

Контрольна частина

<i>Завдання 1 – тестовий контроль знань за темою 3</i>	59
<i>Завдання 2 – практична задача</i>	61

Змістовий модуль № 2

Облік експортно-імпортних операцій	67
---	-----------

Тема 4. Загальноекономічні питання експортно-імпортних операцій	68
--	-----------

4.1. Сутність експортно-імпортних операцій та їхній вплив на організацію обліку.....	68
--	----

4.2. Особливості здійснення експортно-імпортних операцій та їхній вплив на організацію обліку.....	74
--	----

<i>Питання для самоконтролю знань за темою 4</i>	85
--	----

Тема 5. Облік операцій із експорту	87
---	-----------

5.1. Порядок формування цін на експортовані товари.....	87
---	----

5.2. Документальне оформлення операцій з експорту товарів.....	89
--	----

5.3. Облік операцій із експорту товарів.....	90
--	----

<i>Питання для самоконтролю знань за темою 5</i>	94
--	----

<i>Практичне заняття за темою 5</i>	95
---	----

Контрольна частина

<i>Завдання 1 – тестовий контроль знань за темою 5</i>	99
--	----

<i>Завдання 2 – практична задача</i>	100
--	-----

Тема 6. Облік операцій з імпорту	103
---	------------

6.1. Порядок формування цін на імпортовані товари.....	103
--	-----

6.2. Документальне оформлення операцій з імпорту товарів.....	106
---	-----

6.3. Облік операцій з імпорту товарів.....	107
--	-----

<i>Питання для самоконтролю знань за темою 6</i>	110
--	-----

<i>Практичне заняття за темою 6</i>	111
---	-----

Контрольна частина

<i>Завдання 1 – тестовий контроль знань за темою 6</i>	116
--	-----

<i>Завдання 2 – практична задача</i>	117
--	-----

Тема 7. Облік бартерних операцій та операцій з давальницькою сировиною	121
---	------------

7.1. Облік бартерних операцій.....	121
------------------------------------	-----

7.2. Організація та облік операцій із давальницькою сировиною.....	127
<i>Питання для самоконтролю знань за темою 7.....</i>	133
<i>Практичне заняття за темою 7.....</i>	135
Контрольна частина	
<i>Завдання 1 – тестовий контроль знань за темою 7.....</i>	141
<i>Завдання 2 – практична задача.....</i>	143
Тема 8. Облік інвестиційних операцій.....	147
8.1. Основні питання здійснення іноземних інвестицій в Україні і порядок їхнього обліку.....	147
8.2. Облік операцій по нарахуванню і виплаті дивідендів.....	152
8.3. Облік операцій повернення іноземних інвестицій.....	157
<i>Питання для самоконтролю знань за темою 8.....</i>	163
<i>Практичне заняття за темою 8.....</i>	164
Контрольна частина	
<i>Завдання 1 – тестовий контроль знань за темою 8.....</i>	164
<i>Завдання 2 – практична задача.....</i>	166
Змістовий модуль № 3	
Облік розрахунково-кредитних операцій.....	168
Тема 9. Облік розрахункових операцій.....	168
9.1. Організація, види й форми розрахунків за зовнішньоекономічними операціями.....	168
9.2. Порядок та облік розрахунків із підзвітними особами з відряджень за кордон.....	172
9.3. Порядок та облік розрахунків з юридичними та фізичними особами з відшкодування завданих збитків.....	181
<i>Питання для самоконтролю знань за темою 9.....</i>	185
<i>Практичне заняття за темою 9.....</i>	186
Контрольна частина	
<i>Завдання 1 – тестовий контроль знань за темою 9.....</i>	189
<i>Завдання 2 – практична задача.....</i>	190
Тема 10. Облік кредитних операцій.....	194
10.1. Порядок кредитування суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.....	194
10.2. Характеристика й облік спеціальних форм кредитування.....	197
10.3. Порядок та облік операцій з фінансового лізингу.....	204
<i>Питання для самоконтролю знань за темою 10.....</i>	208

Контрольна частина	
<i>Тестовий контроль знань за темою 10</i>	209
Тема 11. Звітність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності	211
11.1. Фінансова звітність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.....	211
11.2. Статистична й інша форми звітності.....	220
<i>Питання для самоконтролю знань за темою 11</i>	225
Контрольна частина	
<i>Тестовий контроль знань за темою 11</i>	228
Глосарій	231
Додатки	244
Рекомендована література	278

ПЕРЕДМОВА

Зовнішньоекономічна діяльність – важлива й невід’ємна частина господарської діяльності резидентів України на сучасному етапі ринкової економіки. Цей спеціалізований навчально-практичний посібник відображає специфіку обліку зовнішньоекономічної діяльності суб’єктів підприємництва, що полегшує підготовку фахівців.

При підготовці навчального посібника автори дотримувалися галузевого стандарту вищої освіти та робочої навчальної програми дисципліни «Облік зовнішньоекономічної діяльності».

Перше видання навчального посібника показало його затребуваність серед студентської аудиторії, аспірантів. У другому виданні навчального посібника враховано зауваження і побажання, одержані від читачів першого видання книги.

Теоретичні положення, приведені в навчально-практичному посібнику, підкріплені типовими бухгалтерськими записами, що відображають особливості зовнішньоекономічної діяльності, із поясненням порядку визначення необхідних показників, що дає можливість студентам краще зрозуміти викладений матеріал й одержати практичні навички роботи.

Особливістю цього навчального посібника є те, що в ньому знайшли відображення результати науково-дослідної роботи кафедри бухгалтерського обліку Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського з проблем удосконалення обліку зовнішньоекономічної діяльності суб’єктів підприємництва, які апробовані на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Автори сподіваються, що запропонований матеріал допоможе зацікавленому читачеві самостійно орієнтуватися в складних питаннях бухгалтерського обліку операцій зовнішньоекономічної діяльності, грамотно й об’рунтовано приймати рішення в цій галузі.

Матеріали запропонованого навчально-практичного посібника, на думку авторів, необхідні не тільки майбутнім фахівцям із обліку й аудиту, але й іншим категоріям майбутніх та теперішніх фахівців з економіки й менеджменту.

Автори виносять глибоку вдячність рецензентам: віце-президенту академії економічних наук України, доктору економічних наук, професору Білопольському Миколаю Григоровичу, доктору економічних наук, професору Гавриленкові Валентину Андрійовичу та доктору економічних наук, професору Житній Інні Павлівні за уважність й інформаційну підтримку при виданні книги.

Навчальне-методичне видання

Лукашова Інна Олександрівна
Головащенко Олена Михайлівна

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Навчально-практичний посібник
для студентів денної і заочної форми навчання
спеціальностей "Облік і аудит" та "Міжнародна економіка"

2-ге видання, стереотипне

Формат 60x84/16. Папір офсетний
Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 16,4. Обл.-вид. арк. 14,5.

ПП «Магнолія 2006»,
м. Львів-53, 79053, Україна
Тел.+380503701957
E-mail: magnol06@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої
продукції: серія ДК №2534 від 21.06.2006 року,
видане Державним комітетом телебачення та радіомовлення

Віддруковано у друкарні видавництва «Магнолія 2006»